

Nmp-Arc-02-09-RP-RO-0003

Soortgericht onderzoek wilde averuit

**PHS Nijmegen en westentree
ProRail**

22 maart 2022 - AS2-Internal

Contactpersoon

LUC HAVERHALS

Arcadis Nederland B.V.
Postbus 4205
3006 AE Rotterdam
Nederland

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding en doel	4
1.2	Leeswijzer	4
2	Plangebied en ingreep	5
2.1	Beschrijving plangebied	5
2.2	Ontwikkeling	5
3	Methodiek soortgericht onderzoek	6
4	Resultaten en toetsing	7
4.1	Wilde averuit	7
4.2	Effecten en toetsing aan de Wnb	11
4.3	Overige waarnemingen	11
5	Conclusie en advies	12
5.1	Beschermde flora	12
5.2	Exoten	12
5.3	Mitigerende maatregelen voor wilde averuit	12
5.4	Overige mitigerende maatregelen	12
	Colofon	14

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Aanleiding voor het project PHS Nijmegen en westentree is het Programma Hoogfrequent Spoorvervoer (PHS, voorkeursbeslissing 4 juni 2010). Het project is gericht op het realiseren van hoogfrequent spoorvervoer op de reizigerscorridor Schiphol – Utrecht – Arnhem. Ook op het emplacement Nijmegen zijn er wijzigingen nodig om het programma te kunnen realiseren.

Uit eerder onderzoek van Ekoza¹ en uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) bleek dat er op het plangebied mogelijk groeiplaatsen van wilde averuit aanwezig zijn. Door deze wijzigingen op het spooreplacement bij Nijmegen worden mogelijk groeiplaatsen van wilde averuit beschadigd of vernietigd. In de deelrapportage OTB-MER-ecologie (Arcadis, 2020)² is geadviseerd soortgericht onderzoek uit te voeren naar het voorkomen van wilde averuit in het plangebied. Voor deze soort dient een ontheffing soortenbescherming Wet natuurbescherming (Wnb) aangevraagd te worden voordat met de werkzaamheden gestart kan worden.

Deze rapportage geeft de resultaten van het in 2021 uitgevoerde soortgericht onderzoek naar het voorkomen van wilde averuit in het plangebied.

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op het plangebied en de ingreep. Hoofdstuk 3 beschrijft de methodiek van het soortgericht onderzoek. In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op de resultaten van het soortgericht onderzoek waarna de effecten als gevolg van de werkzaamheden worden beschreven. Deze rapportage eindigt met hoofdstuk 5 waarin de conclusie en een advies over de te nemen vervolgstappen zijn opgenomen. Hierin zijn ook overige mitigerende maatregelen opgenomen waarmee rekening gehouden moet worden tijdens de uitvoering van de werkzaamheden.

¹ A. Zandstra, 2020. Nader onderzoek planten. Ekoza.

² Arcadis, 2020. Deelrapport OTB-MER Ecologie, PHS Nijmegen en westentree.

2 Plangebied en ingreep

2.1 Beschrijving plangebied

Het plangebied bestaat uit het spoorwegemplacement rondom Nijmegen Centraal station (Geocode 514). Dit terrein loopt van de Waalbrug tot aan de tunnels bij de Graafseweg. Het bevat de sporen rond station Nijmegen, het station Nijmegen zelf (perron, reizigerstunnel) en het GE-terrein, zie de projectgrens in Figuur 2-1.

Figuur 2-1. Plangebied PHS Nijmegen.

2.2 Ontwikkeling

Het project PHS Nijmegen en westentree voorziet in de volgende aanpassingen:

- Verwijderen bestaande sporen en wissels ten behoeve van de nieuwe sporen en de extra opstelcapaciteit.
- Bouw van twee extra perronsporen en een nieuw eilandperron in station Nijmegen.
- Realiseren van extra opstelcapaciteit en serviceperrons voor 67 bakken reizigersmaterieel op het goederenemplacement (GE) ten zuidwesten van het station, door de aanwezige ruimte beter te benutten (het bestaande gebied dat in gebruik is voor spoor wordt niet vergroot).
- Aanpassen van de sporen en wissels aan de noordzijde van het station zodat de treinen van en naar Arnhem sneller het station in en uit kunnen rijden.
- Vergroten van de capaciteit van de stijpunten (de trappen en roltrappen waarmee de reizigers vanuit de perrontunnel naar de perrons gaan), waardoor een snellere overstap mogelijk wordt.
- Verlengen van de bestaande perrontunnel om het nieuwe eilandperron te ontsluiten en om een nieuwe westelijke entree van het station te realiseren.
- Tussen de Waalbrug bij Nijmegen en de A15 wordt het spoor niet aangepast, maar zijn er alleen snelheidswijzigingen.

3 Methodiek soortgericht onderzoek

Om de verspreiding van de wilde averuit in het plangebied in kaart te brengen zijn twee veldbezoeken in het bloeiseizoen van de wilde averuit (augustus-september) uitgevoerd, zie Tabel 1. Wilde averuit is een plant van zonnige, droge, grazige maar niet te dicht begroeide plaatsen op kalkhoudend, humusarm zand, zie detailfoto Figuur 3-1 en voor de habitus van de plant zie foto op de voorzijde. In Nederland groeide Wilde averuit vanouds langs de grote rivieren en in de duinen bij Haarlem, deze biotopen zijn vrijwel overal verdwenen, waarmee de groeiplaatsen van de wilde averuit in Nederland bijna overal zijn verdwenen. Wilde averuit kan op dit moment nog worden gevonden op zanddijken, in zandige bermen in uiterwaarden, en op een enkel spoorwegemplacement. De soort staat in bloei vanaf augustus tot in de herfst.

Het spoorwegemplacement is bereikt via de poort bij de Graafseweg en vanuit daar is het gehele terrein aan de westkant afgelopen tot aan de Waalbrug. Ook de toegangsweg vanaf het parkeerterrein "Stichting de Oude Stad" is afgelopen en tijdens deze inspectie meegenomen. Deze inspectie is uitgevoerd middels een Taak EigenVeiligheid (TEV). Het onderzoeksgebied is opgenomen in Figuur 2-1.

Tabel 1. Data van de uitgevoerde veldbezoeken

Datum	Veldwerker
02-09-2021	Luc Haverhals
23-09-2021	Luc Haverhals

Naast wilde averuit zijn ook groeiplaatsen van Japanse duizendknoop in kaart gebracht.

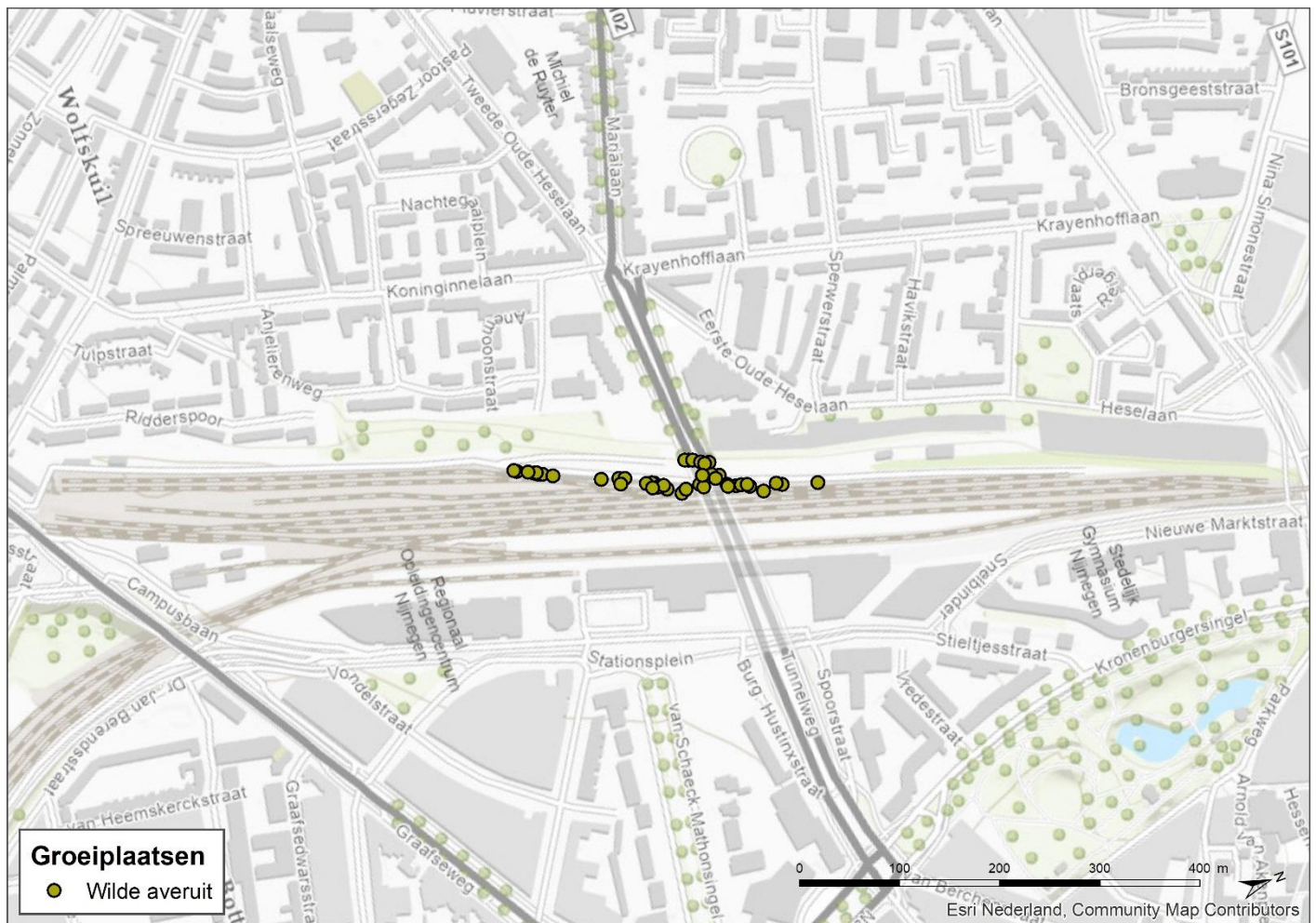

Figuur 3-1. Detail opname van de wilde averuit. Bron: <https://wolverlei.photoshelter.com>

4 Resultaten en toetsing

4.1 Wilde averuit

Tijdens de twee veldbezoeken is de wilde averuit veelvuldig aangetroffen langs het spoorwegemplacement naast Nijmegen Centraal Station, zie Figuur 4-1. De groeiplaatsen zijn vooral aangetroffen op de stenenhelling tussen het GE-terrein (wat nu uit kaal zand bestaat) en het schouwpad, zie Figuur 4-2. De groeiplaatsen van wilde averuit beginnen op het punt waar de toegangsweg vanaf het parkeerterrein “Stichting de Oude Stad” op het schouwpad uitkomt. Over een lengte van 300-350 meter komen op veel plaatsen groeiplaatsen van wilde averuit voor langs het schouwpad en het spoorwegemplacement. Daarnaast zijn ter hoogte van de voetgangersovergang over de Tunnelweg langs het hek ook diverse groeiplaatsen van wilde averuit aangetroffen, zie Figuur 4-3.

Figuur 4-1. Locaties van de groeiplaatsen van wilde averuit in het plangebied.

Figuur 4-2. Groeiplaatsen van de wilde averuit op de stenenhelling tussen het schouwpad en het spoorwegemplacement.

Figuur 4-3. Groeiplaatsen van wilde averuit langs het hek de voetgangersovergang ter hoogte van de Tunnelweg.

Een deel van het plangebied kon niet worden onderzocht, omdat daar tijdens de veldbezoeken al werkzaamheden werden uitgevoerd. De sporen, ballast en bielzen van het spoorwegemplacement waren verwijderd en dit gedeelte van het plangebied bestond ten tijde van de veldinventarisatie uit kaal zand, zie Figuur 4-2 en Figuur 4-4. Eventuele groeiplaatsen van de wilde averuit op deze locaties zijn hier niet aangetroffen.

Figuur 4-4. Locatie van het oude spoorwegemplacement waar op het moment van het veldbezoek de rails, bielzen en ballast waren verwijderd. In het kader van een bovenbouwvernieuwingsproject zijn de sporen hier gesaneerd. Het project PHS Nijmegen zal hier nieuwe opstelsporen realiseren. Tot die tijd worden de gronden ingezaaid zodat er geen zandvlakte ontstaat.

Daarnaast is door de huidige werkzaamheden al een deel van groeiplaatsen langs het schouwpad beschadigd geraakt, doordat op een aantal plekken bielzen en oude rails van het spoorwegemplacement zijn opgestapeld op de groeiplaatsen, zie Figuur 4-5. Als laatste is een deel van de groeiplaatsen overreden door de shovel die de werkzaamheden aan het uitvoeren was bij het spooreplacement, zie Figuur 4-6.

Figuur 4-5. Een groeiplaats van wilde averuit (jonge bladeren midden van de foto) waarop de rails van het spoorwegemplacement zijn gelegd.

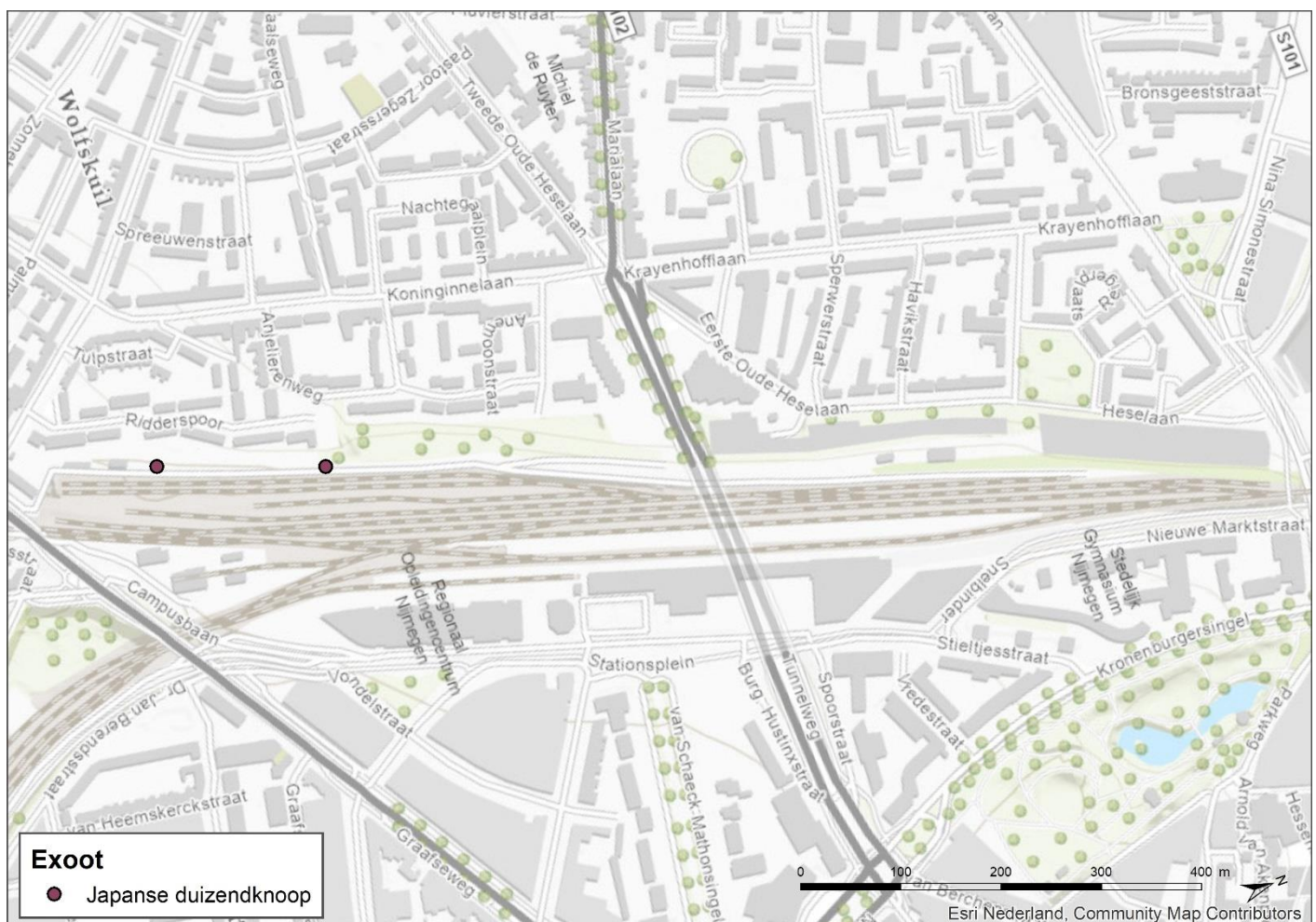
Figuur 4-6. Groeiplaatsen van wilde averuit langs het schouwpad welke door de werkzaamheden zijn beschadigd door het rijden van bouwverkeer.

4.2 Effecten en toetsing aan de Wnb

Wilde averuit valt onder de Wet natuurbescherming onder de 'Andere soorten'. Voor de wilde averuit geldt dat het verboden is om de wilde averuit in zijn natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen. Gelet op de geplande werkzaamheden van dit project zijn negatieve effecten op de wilde averuit daarom niet uitgesloten. De wilde averuit is een overblijvende plant, wat betekent dat deze niet in de winter bovengronds afsterft. De geplande werkzaamheden, zoals graafwerkzaamheden of het heen en weer rijden van machines, leiden jaarrond op de locaties zoals weergegeven in Figuur 4-1 tot overtredingen van verbodsbepalingen van Artikel 3.10, lid 1 sub c van de Wnb. Vervolgstappen dienen te worden genomen om effecten te voorkomen. Wanneer dat niet mogelijk is, dient een ontheffing in het kader van de Wnb te worden aangevraagd (zie hoofdstuk 5).

4.3 Overige waarnemingen

Tijdens de visuele inspecties zijn in het plangebied twee groeiplaatsen van Japanse duizendknoop aangetroffen, zie Figuur 4-7. Japanse duizendknoop is een invasieve exoot, en is niet beschermd onder de Wnb, die gemakkelijk kan worden verspreid wanneer er niet zorgvuldig met de soort wordt omgegaan tijdens de werkzaamheden. Werkzaamheden in en rondom de groeiplaatsen van Japanse duizendknoop dienen zorgvuldig te gebeuren, zodat de soort zich niet verder kan verspreiden binnen het plangebied. Ook kan de plant verwijderd worden en dienen de groeiplaatsen zorgvuldig te worden gemonitord en hervestiging op deze locaties te voorkomen.

Figuur 4-7. Groeiplaatsen van Japanse duizendknoop in het plangebied.

5 Conclusie en advies

5.1 Beschermde flora

In het plangebied zijn diverse groeiplaatsen van wilde averuit aanwezig. Over een lengte van 300-350 meter zijn langs het schouwpad en het spoorwegemplacement meerdere groeiplaatsen gevonden evenals langs het hek van de voetgangersbrug over de Tunnelweg. Doordat een deel van de sporen al waren gesaneerd door een separaat BBV project, konden niet meer alle groeiplaatsen in kaart worden gebracht. Ook is een aantal groeiplaatsen door de huidige werkzaamheden beschadigd door het heen en weer rijden van machines. Deze werkzaamheden zijn uitgevoerd in het kader van een ander project dan PHS Nijmegen en westentree.

Voor PHS Nijmegen geldt dat de geplande werkzaamheden jaarrond leiden tot overtreding van lid c van Artikel art. 3.10, lid 1 sub c van de Wnb. Effecten op wilde averuit dienen tijdens de uitvoering te worden voorkomen (zie par. 5.3) en wanneer deze niet zijn uit te sluiten dient een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming aan te worden gevraagd. Als onderbouwing voor deze aanvraag dient een activiteitenplan te worden opgesteld.

5.2 Exoten

Japanse duizendknoop is op twee locaties binnen het plangebied waargenomen. Japanse duizendknoop is een invasieve exoot die zich gemakkelijk verspreidt wanneer deze groeiplaatsen niet zorgvuldig worden afgegraven, gemaakt of opgeruimd. Om verdere verspreiding van Japanse duizendknoop in het plangebied te voorkomen dienen de groeiplaatsen tijdens de werkzaamheden zorgvuldig te worden behandeld en mogelijk snoeiafval dient zorgvuldig te worden verwijderd.

5.3 Mitigerende maatregelen voor wilde averuit

Wilde averuit

Groeiplaatsen van wilde averuit dienen te worden ontzien om overtreding van de Wnb te voorkomen. Indien dit niet mogelijk is, worden de volgende mitigerende maatregelen geadviseerd:

- Groeiplaatsen voorafgaand aan de werkzaamheden markeren, zodat deze niet gebruikt worden als opslagplaats of worden overreden door machines.
- Buiten het groeiseizoen en na de zaadsetting (dus van oktober-juni) kunnen groeiplaatsen maximaal een maand met staalplaten worden afgedekt en beschermd tegen beschadiging door machines.
- Op groeiplaatsen waar dit niet mogelijk is, dus gewerkt wordt in het groeiseizoen of langduriger afdekking nodig zou zijn, dient de zode tot 10 cm diep zorgvuldig te worden afgestoken, waarna deze inclusief begroeiing (wilde averuit) in depot wordt gezet. Na de werkzaamheden dient de zode (inclusief wilde averuit) terug te worden geplaatst.
- De omvang van de groeiplaatsen van wilde averuit dient behouden te blijven. Werkzaamheden dienen daarom te worden uitgevoerd onder ecologische begeleiding (deskundig ecooloog) en te worden gemonitord, zodat na afloop van de werkzaamheden kan worden vastgesteld dat de omvang van de groeiplaatsen is behouden.

Daarnaast dient nog een ecologisch werkprotocol (EWP) te worden opgesteld zodat tijdens de werkzaamheden geen overtredingen van de Wnb worden begaan.

5.4 Overige mitigerende maatregelen

Broedvogels zonder jaarrond beschermd nest

Houd ten alle tijde rekening met mogelijk aanwezig broedvogels waarvan het nest niet jaarrond is beschermd. Het is niet toegestaan om broedende vogels te verstoren. Dit geldt voor alle soorten. Om werkzaamheden toch uit te kunnen voeren zijn er meerdere werkwijzen mogelijk:

- Voer de werkzaamheden buiten het broedseizoen van de vogels uit (half september tot half maart),
- Voorkom dat vogels gaan broeden in het plangebied door het terrein vooraf aan het broedseizoen ongeschikt te maken óf te zorgen voor een voortdurende verstoring voor en tijdens het broedseizoen.

Zorgplicht

De Wnb kent een algemene zorgplicht. Dit betekent dat zorgvuldig met aanwezige planten en dieren moet worden omgegaan. Daarom moeten de volgende maatregelen genomen worden:

- Houd tijdens de werkzaamheden te allen tijde rekening met de algemene zorgplicht.
- Werk in één richting, de richting waarin soorten kunnen vluchten.
- Het materieel moet zorgvuldig en deskundig worden gebruikt, zodat geen onnodige schade wordt veroorzaakt of onnodige verstering van flora en fauna optreedt.

Colofon

NMP-ARC-02-09-RP-RO-0003 SOORTGERICHT ONDERZOEK WILDE AVERUIT
PHS NIJMEGEN EN WESTENTREE

KLANT
ProRail

AUTEUR
Luc Haverhals

PROJECTNUMMER
E07051.000156

ONZE REFERENTIE
D10040065:43

DATUM
22 maart 2022

STATUS
Definitief

GECONTROLEERD DOOR

VRIJGEGEVEN DOOR

Hans Hollander
Projectmanager Natuur & Biodiversiteit

Martin Blikman
Projectmanager planstudies

Over Arcadis

Arcadis is een toonaangevend wereldwijd ontwerp- en consultancybureau voor de natuurlijke en gebouwde omgeving. Wij maken het verschil voor onze klanten en de maatschappij met doeltreffende, duurzame en digitale oplossingen. Met 27.000 mensen in meer dan 70 landen genereerden we in 2020 een omzet van €3,3 miljard. Wij ondersteunen UN-Habitat met kennis en expertise om leefomstandigheden te verbeteren in gebieden getroffen door de gevolgen van de klimaatverandering.

www.arcadis.com

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 4205
3006 AE Rotterdam
Nederland

T +31 (0)88 4261 261

Arcadis. Improving quality of life

Volg ons op

[arcadis-nederland](https://www.arcadis-nederland.nl)

[arcadis_nl](https://twitter.com/arcadis_nl)

[ArcadisNetherlands](https://www.facebook.com/ArcadisNetherlands)